

2018-09-27

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr KUN 2018/22

Kulturnämnden

Skytning av historiska platser med koppling till slaget vid Baggenstäket år 1719

Politikerinitiativ den 13 februari 2018 av Hans Peters (C)

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar att ge kultur- och fritidsdirektören i uppdrag att ingå avtal med Stiftelsen Kulturmiljö, upphandlad driftsaktör för museet Hamn, gällande skytning av historiska platser med koppling till slaget vid Baggenstäket.

Sammanfattning

I politikerinitiativet föreslås att det ska sättas upp skyltar vid historiska platser utmed Knapens håll och Stäksundet med anledning av att det den 13 augusti 2019 är 300 år sedan ryssar och svenskar drabbade samman i det som benämns som slaget vid Baggenstäket 1719. Förslaget bedöms bidra till att tillgängliggöra kunskap och berättelser om slaget vid Baggenstäket och bidrar till ökad medvetenheten om att historieskrivning och historiska berättelser kan förändras och utvecklas som följd av exempelvis arkeologisk forskning. Utredningen visar att nuvarande upphandlad driftsaktör för museet Hamn kan åta sig att ta fram förslag på och genomföra ett arbete för att producera skyltar av historia plaster. Projektet ska samordnas med anläggning av gångväg för att förbinda Saltsjö Pir och Skogsö, dnr NTN 2015/278–310 och dnr KFKS 2018/68. Ekonomiska konsekvenser bedöms rymmas inom kulturnämndens budgetram för 2018, 2019 och eventuell fortsättning under 2020.

Förslagen i politikerinitiativet

Med anledning av att det den 13 augusti 2019 är 300 år sedan ryssar och svenskar drabbade samman i det som benämns som slaget vid Baggenstäket föreslås att skyltar vid historiska platser utmed Knapens håll och Stäksundet med koppling till slaget vid Baggenstäket 1719 ska sättas upp. Under 2000-talet pågick arkeologiska utgrävningar i de områden där slaget ägde rum och där trupper landsteg. Fynd som hittades och forskning i svenska och ryska arkiv har medfört att delar av historien har fått skrivas om. Ett sätt att uppmärksamma 300-årsjubileet vore att sätta upp snygga och informativa skyltar med berättelser om det som

hände 1719 på de aktuella platser där trupper stred och formerade sig. Mot bakgrund av ovanstående föreslås kulturnämnden att ge kultur- och fritidsdirektören i uppdrag att ta fram förslag på uppskyltning, gärna i samråd med Museet Hamn i Fisksätra.

Enhetens utredning och bedömning

Förslaget i politikerinitiativet bedöms bidra till att tillgängliggöra kunskap och berättelser om slaget vid Baggenstäket 1719. Förslaget bidrar till att öka medvetenheten om att historieskrivningen och historiska berättelser inte kan betraktas som absoluta sanningar, även om de i många fall under lång tid framställts som sådana. De arkeologiska utgrävningar som gjorts i områdena där man bedömde att trupper drabbade samman och där slag och landstigningar sannolikt utspelade sig, har visat sig kunna förändra den bild av händelseförlopp och resultat av dessa som av många historiker ansetts som den riktiga historiska berättelsen. De arkeologiska utgrävningarna och de fynd som gjorts utgör grunden till berättelserna om slaget vid Stäket, ramverket för Museet Hamns verksamhet. För att fördjupa möjligheterna för nackabor och övriga besökare att förstå hur arkeologi och historia kan bidra till vår förståelse av samtiden och framtiden bedöms skyltar med kunskap om olika skeenden vara ett väl valt verktyg för ändamålet. Genom skyltprogram och skyltar som placeras strategiskt i såväl naturmiljöer som i stadsmiljöer kan nackabor och besökare enkelt hitta kunskaper om och lära känna den lokala historien och kulturarvet.

Inledande samtal om möjligheterna för Stiftelsen Kulturmiljö, som upphandlats för att driva museet Hamn, att åta sig ytterligare uppdrag har resulterat i att Stiftelsen bedömer att de kan åta sig uppdrag att ta fram skyltar i linje med politikerinitiativet. Omfattningen av ett skyltprogram bedöms till 10–20 skyltar på var sida om Stäketsundet för att skapa goda förutsättningar för att nackabor och besökare ska lockas att ta del av det lokala kulturarvet och de historiska platserna där Slaget om Baggenstäket skedde genom att uppsöka dem. En satsning på skyltning med en första etapp klar till 300-års jubileet i augusti 2019 bedöms möjlig att genomföra. Det bedöms viktigt att skyltarna även har minst en sammanfattande engelsk text och en text på enkel och lättläst svenska med tanke på alla som inte har svenska som modersmål, samt de som har intellektuella eller kognitiva svårigheter. Skyltarna ska produceras på ett sätt som gör dem lättillgängliga för funktionsvarierade.

En gångväg som ska förbinda Saltsjö Pir-området, där Museet Hamn ligger, med Skogsö planeras. Ett beslut om utökad rambudget för projektet har beslutats i natur- och trafiknämnden den 25 september 2018, se (dnr NTN 2015/278-310 och dnr KFKS 2018/68). Innevarande tidplan för slutförandet av projektet innebär att en förbindelse i form av en gångväg ska stå klar till maj 2019. Gångvägen som ska förbinda Saltsjö Pir med Skogsö möjliggör nya och förbättrade förutsättningar för Museet Hamn att utvecklas och förlägga ny verksamhet i form av guidningar, vandringar eller exkursioner, utanför museets fysiska rum och till de historiska platserna för Slaget vid Baggenstäket, se kartbild i bilaga 2. Under förutsättning att projektet med gångvägen håller sin tidplan bör den första etappen av skyltning av historiska plaster innefatta skyltar som placeras längs den nyanlagda

gångvägen. De skyltar som produceras inom ramen för detta uppdrag bör även placeras så att befintliga och uppskattade kulturpromenader på var sida om Stäketsundet bidrar till synergier mellan kommunens olika verktyg för att tillgängliggöra kulturarvet i Nacka. I detta arbete är det även väsentligt att på ett tydligare sätt koppla ihop Fisksätra och Saltsjö Pir-området och göra det enkelt och inbjudande att röra sig mellan Fisksätra centrum och museet Hamn.

Förslagets ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut bedöms rymmas inom ramen för kulturnämndens budget för 2018, 2019 och vid behov under 2020. Uppdraget beräknas uppgå till i storleksordningen 250 000 till 500 000 kronor för mellan 10 och 20 skyltar beroende på bland annat storlek, val av skylt konstruktion, tillgänglighetsanpassning och placeringar.

Konsekvenser för barn

Förslaget bidrar till att barn på ett enkelt sätt får möjlighet att ta del av det lokala kulturarvet genom att besöka och promenera i området tillsammans med skolverksamheter eller med sina familjer. Skyltar ger möjlighet för barn och unga att ta del av lokala historiska berättelser och kulturarv på plats i den autentiska miljön för det uppmärksammade slaget om Baggenstaket.

Bilagor

1. Politikerinitiativ skyltning av Baggenstaket 1719 den 13 februari 2018.
2. Karta gångväg Saltsjö Pir Skogsö Brantvägen

Tuula Aula
Tf Enhetschef
Kultur- och fritidsenheten

Ulrika Westin
Utvecklingsledare
Kultur- och fritidsenheten